

POSTANOWIENIE

Dnia 11 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejcki

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 11 czerwca 2024 r.,
sprawy **F. K.**
skazanego z art. 284 § 2 k.k.,
z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie
z dnia 8 listopada 2023 r., sygn. akt IV Ka 1715/23,
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód
w Szczecinie
z dnia 1 grudnia 2021 r., sygn. akt V K 323/17,

p o s t a n o w i ł :

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć skazanego F. K. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

[PGW]

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie wyrokiem z dnia 1 grudnia 2021 r., sygn. akt V KK 323/17 uznał F. K. za winnego tego, że w okresie od 12 kwietnia 2016 r. do 3 sierpnia 2016 r. daty bliżej nieustalonej w S. przywłaszczył powierzoną mu rzecz ruchomą w postaci pojazdu marki [...] o nr VIN [...], pochodzącego z umowy leasingu nr [...] z dnia 6 marca 2021 r., powodując

stratę o wartości 80.000 zł na szkodę [...] sp. z o.o. z siedzibą w W., tj. przestępstwa z art. 284 § 2 k.k., za które wymierzył mu karę 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności. Wyrok zawierał także rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu.

Powyższy wyrok został zaskarżony w całości apelacją wywiedzioną przez obrońcę F. K., który podniósł następujące zarzuty:

1. *„naruszenie prawa procesowego mające wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj. art. 7 kpk poprzez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny materiału dowodowego, skutkującej ustaleniem, iż: w ocenie oskarżonego nie została wypowiedziana umowa leasingu, gdy oskarżony wprost wskazał, iż w jego ocenie niewypowiedziana została umowa sprzedaży, a nie umowa leasingu; oskarżony nie miał podstaw dla sądenia, że spłata wykupu zostanie dokonana z ubezpieczenia, w sytuacji gdy zgodnie z pismem [...] z dnia 14 października 2016 r. część rozliczenia w kwocie 35.910,00 zł stanowiła kwota odszkodowania, w tym odszkodowania G.; do sprzedaży pojazdu A. M. doszło w dniu 3 sierpnia 2016 r., gdy przeczą temu nie tylko wyjaśnienia oskarżonego i zeznania świadków, lecz również pozostaje to w sprzeczności z zasadami logiki i doświadczenia życiowego z uwagi na fakt, iż już na początku roku to A. M. wraz z konkubentem pokryli koszty naprawy pojazdu, a w marcu 2016 r. kupująca zawarła umowę ubezpieczenia, co niewątpliwie nie nastąpiłoby gdyby umowa zawarta została dopiero w sierpniu 2016 r.; oskarżony miał świadomość odstąpienia od umowy przez bank w momencie rozporządzaniem pojazdem, w sytuacji gdy odstąpienie od umowy miało zostać nadane do oskarżonego już po zawarciu umowy z A. M.,*
2. *w konsekwencji obraży wyżej wskazanego przepisu postępowania dopuszczenie się błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku polegającego na bezpodstawnym przyjęciu, że oskarżony rozdysponował cudzą rzeczą wiedząc, iż jest obowiązany do jej zwrotu, gdy w momencie rozporządzania był właścicielem rzeczą, a [...] od umowy nie odstąpił, a także przyjęciu, że oskarżony musiał mieć świadomość, że brak terminowego uiszczenia ceny doprowadzi do wypowiedzenia umowy, gdy nie tylko nie miał takiej świadomości lecz tym bardziej nie działał w celu*

włączenia pojazdu do swojego majątku oraz przyjęciu, że zachowanie oskarżonego spowodowało na rzecz [...] sp. z p.o. z siedzibą w W. stratę w wartości 80.000 zł, w sytuacji gdy wartość ta nie odpowiada wartości pojazdu i nie została ustalona w toku postępowania dowodowego, co w konsekwencji doprowadziło do bezpodstawnego skazania oskarżonego,

- 3. naruszenie prawa procesowego mogące mieć wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 391 § 1 kpk poprzez brak przesłuchania świadków i dokonanie odczytania protokołu zeznań, mimo iż nie wystąpiły podstawy uzasadniające odczytanie protokołów zeznań bez osobistego przesłuchania po odroczeniu rozprawy,*
- 4. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 284 § 2 kk poprzez przyjęcie, iż zachowanie oskarżonego wyczerpuje znamiona wskazanego czynu przy prawidłowym dokonaniu ustalenia, iż pomiędzy [...], a oskarżonym zawarta została umowa sprzedaży. Jak również poprzez zastosowanie wskazanego przepisu mimo, iż rzecz którą rozporządzał oskarżony nie stanowiła rzeczy cudzej, lecz była jego własnością, a oskarżony nie dokonał przywłaszczenia pojazdu z zamiarem działania w celu włączenia rzeczy lub prawa majątkowego do swojego majątku, a zatem swoim zachowaniem nie wyczerpał znamion czynu określonego w art. 284 § 2 kk”.*

Formułując powyższe zarzuty obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie F. K. od popełnienia zarzucanego mu czynu. Jednocześnie z ostrożności procesowej zaskarżonemu wyrokowi zarzucił – w razie nieuwzględnienia ww. zarzutów – rażącą niewspółmierność orzeczonej kary, wnosząc o jej obniżenie do dolnej granicy ustawowego zagrożenia z warunkowym zawieszeniem jej wykonania.

Po rozpoznaniu tak skonstruowanego środka odwoławczego, Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 5 września 2022 r., sygn. akt IV Ka 209/22, utrzymał w mocy zaskarżony wyrok. Niemniej jednak skutek kasacji wywiezionej przez obrońcę F. K., Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 3 sierpnia 2023 r., sygn. akt III KK 103/23 uchylił powyższe orzeczenie i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 8 listopada 2023 r., sygn. akt IV Ka 1715/23 zmienił wyrok Sądu Rejonowego Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 1 grudnia 2021 r., sygn. akt V KK 323/17 w ten sposób, że wysokość spowodowanej czynem straty w mieniu pokrzywdzonego ustalił na 35.534,70 zł, a orzeczoną wobec F. K. karę pozbawienia wolności obniżył do 10 miesięcy. W pozostałym zaś zakresie utrzymał ww. wyrok w mocy i orzekł o kosztach procesu.

Z orzeczeniem tym nie zgodził się obrońca skazanego, który w złożonej kasacji zarzucił mu *„rażące naruszenie prawa, które mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego niniejszą kasacją orzeczenia, w ten sposób iż:*

- 1. naruszono art. 442 § 3 kpk poprzez niewykonanie wskazań przedstawionych przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 3 sierpnia 2023 r. wydanym w przedmiotowej sprawie nie rozpoznając zarzutów apelacji w sposób prawidłowy, pomijając wyjaśnienie rozbieżności pomiędzy zeznaniami A. M. i jej partnera M. P., które pomimo sprzeczności i wzajemnego wykluczania się zostały w całości uznane jako wiarygodne, a tym samym nie rozpoznanie zarzutu naruszenia m.in. art. 7 kpk i zaniechanie przeprowadzenia oceny, które z rozbieżnych zeznań winny zostać uznane za wiarygodne i stanowić podstawę ustalenia okoliczności sprawy,*
- 2. naruszono art. 433 § 2 kpk w zw. z art. 7 kpk poprzez dowolne przyjęcie, że F. K. nie nabył własności pojazdu, gdyż nabyłby ją dopiero po zapłaceniu wszystkich rat, nigdy nie zawarto umowy pomiędzy F. K., a [...] sp. z o.o., czy też umowa sprzedaży nie doszła do skutku, gdyż kto otrzymał fakturę, ale nie zapłacił ceny nie dokonał zakupu, a oskarżony nie zapłacił ceny więc samochodu nie nabył, a tym samym nie nastąpiło przeniesienie własności pojazdu na F. K., wobec czego samochód stanowił własność finansującego,*
- 3. naruszono art. 433 § 2 kpk w zw. z art. 7 kpk poprzez dowolne przyjęcie, że rozbieżność zeznań A. M. i M. P. dotyczy tylko tego, kiedy zapłacili F. K. za samochód,*

4. *naruszono art. 433 § 2 kpk w zw. z art. 7 kpk poprzez dowolne przyjęcie, że F. K. przekazał rozbity samochód bezumownie A. M. i M. P.,*
5. *naruszono art. 433 § 2 kpk zw. z art. 7 kpk poprzez zaakceptowanie przez sąd odwoławczy dowolnej oceny dowodów dokonanej przez sąd pierwszej instancji w postaci przyjęcia, iż oskarżony rozdysponował rzeczą nie będąc jej właścicielem, mimo iż pozostaje to sprzecznym z dokumentami potwierdzającymi zawarcie umowy pomiędzy [...] sp. z o.o. i F. K., zeznaniami świadka M. P., jak również potwierdzającymi te zeznania okolicznościami sprawy, w tym datą zawarcia przez kupującą umowy ubezpieczenia pojazdu”.*

Wskazując na powyższe zarzuty obrońca skazanego wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego kasacją wyroku i uniewinnienie skazanego od popełniania zarzucanego czynu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację, prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja obrońcy skazanego okazała się bezzasadna w stopniu oczywistym w rozumieniu art. 535 § 3 k.p.k., co upoważniało do jej rozpoznania i oddalenia na posiedzeniu.

W pierwszej kolejności godzi się przypomnieć, że zgodnie z art. 442 § 3 k.p.k. wiążące dla sądu, któremu sprawę przekazano do ponownego rozpoznania są wyłącznie zapatrywania prawne i wskazania sądu odwoławczego. „Zapatriwania prawne” to poglądy na temat wykładni określonych przepisów prawa materialnego lub procesowego. Z kolei „wskazania co do dalszego postępowania” rozumieć należy jako zalecenia co do kierunku postępowania w zakresie uzupełnienia materiału dowodowego, sprawdzenia i wyjaśnienia nasuwających się wątpliwości, przeprowadzenia określonych dowodów lub przeprowadzenia ich w określony sposób, czy nawet ponownego rozważenia już ustalonych okoliczności (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 2 lutego 2009 r., II KK 224/08, OSNKW 2009, nr 5, poz. 39; wyrok SN z dnia 8 marca 2018 r., SNO 3/18, LEX nr 2511520). Inne wskazania, zwłaszcza co do oceny poszczególnych dowodów czy też poglądy z zakresu

ustaleń faktycznych, nie są wiążące dla sądu ponownie rozpoznającego sprawę. Powyższe uwagi dotyczą także wyroków Sądu Najwyższego uchylających zaskarżone orzeczenia w wyniku uwzględnienia kasacji i przekazujących sprawę sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania (*vide* art. 518 k.p.k.). Tym samym Sąd Najwyższy uchylając poprzedni wyrok sądu odwoławczego w żadnej mierze nie mógł ograniczać tego sądu przy ponownym rozpoznaniu sprawy w ocenie czy pomiędzy skazanym a [...] sp. z o.o. doszło do skutecznego zawarcia umowy sprzedaży pojazdu marki [...]. Kwestia ta pozostaje w sferze ustaleń faktycznych, a tych jak wskazano sąd wyższego rzędu nie może narzucać sądowi niższego rzędu. Zresztą uważna lektura uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 sierpnia 2023 r., sygn. akt III KK 103/23 prowadzi do wniosku, że powodem uchylecia poprzedniego orzeczenia drugoinstancyjnego było niewyjaśnienie wskazanej kwestii, skoro z jednej strony wygaśnięcie umowy leasingu między skazanym a [...] sp. z o.o. nastąpiło 7 października 2015 r. w związku z zakwalifikowaniem szkody leasingowanego pojazdu marki [...] jako całkowitej, a z drugiej [...] sp. z o.o. w dniu 17 grudnia 2015 r. wystawił na rzecz skazanego fakturę sprzedażową nr [...], by ostatecznie w dniu 12 kwietnia 2016 r. doręczyć mu „*odstąpienie od sprzedaży*”. Jeśli zatem uznać, że przedmiotowy pojazd stanowił własność skazanego w okresie pomiędzy 17 grudnia 2015 r. a 12 kwietnia 2016 r., to jego zbycie w tym czasie A. M. nie nosiło znamion przywłaszczenia. W tym kontekście istotnego znaczenia nabierały zeznania świadków A. M. i jej partnera M. P., co do faktycznej daty nabycia przez wymienioną przedmiotowego pojazdu. Nieodniesienie się do powyższych okoliczności eksponowanych w apelacji obrońcy F. K. słusznie zostało więc ocenione przez Sąd Najwyższy jako rażąco naruszające standardy rzetelnej kontroli odwoławczej.

Procedując ponownie Sąd Okręgowy w Szczecinie doszedł do przekonania, że skazany nigdy nie nabył własności samochodu marki [...], a swe stanowisko należycie uzasadnił. Pomędzy [...] sp. z o.o. a F. K. nie doszło bowiem do zawarcia umowy sprzedaży, gdyż ten ostatni nigdy nie zaakceptował przedstawionych mu warunków. Co więcej, nie podpisał także porozumienia dotyczącego ustaleń związanych z nabyciem pojazdu. W tej sytuacji rację ma sąd odwoławczy, że zarówno wystawienie faktury nr [...], jak i „*odstąpienie od*

sprzedaży” były czynnościami jednostronnymi. Umowa sprzedaży ma charakter konsensualny, co oznacza, że do jej zawarcia konieczne jest złożenie zgodnych oświadczeń woli przez strony umowy, z których wynikać będzie zobowiązanie sprzedawcy do przeniesienia na kupującego własności rzeczy i jej wydania oraz zobowiązanie kupującego do zapłaty sprzedawcy ceny i odbioru rzeczy (*vide* art. 535 § 1 k.c.). Postanowienia te stanowią *essentialia negotii* umowy sprzedaży (zob. m.in. wyrok SN z dnia 5 lutego 2002 r., II CKN 726/00, LEX nr 521911). Brak porozumienia co do któregośkolwiek ze wskazanych postanowień istotnych przedmiotowo oznacza, że nie doszło do zawarcia umowy sprzedaży. Analiza akt sprawy prowadzi do wniosku, że skazany nigdy nie zaakceptował zaproponowanej mu ceny nabycia przedmiotowego pojazdu, na co wskazuje zabezpieczona korespondencja e-mail (k. 98-125), raport sporządzony do sprawy przez pracownika [...] sp. z o.o. (k. 156-164), czy też niepodpisanie porozumienia z dnia 7 stycznia 2016 r. (k. 126). Pośrednio potwierdza to także brak zapłaty faktury wystawionej przez tę spółkę. W tej sytuacji kwestia zeznań świadków A. M. i M. P. ma drugorzędne znaczenie, co słusznie dostrzegł sąd *ad quem*. Skoro bowiem skazany nigdy nie nabył przedmiotowego pojazdu, który cały czas stanowił własność [...] sp. z o.o., to z punktu widzenia znamion przestępstwa przywłaszczenia bez znaczenia jest chwila zadysponowania tym mieniem.

Jedynie na marginesie zauważyć należy, że zgodnie z art. 155 § 2 k.c. umowa sprzedaży, zamiany, darowizny, przekazania nieruchomości lub inna umowa zobowiązująca do przeniesienia własności rzeczy co do tożsamości oznaczonej przenosi własność na nabywcę, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej albo że strony inaczej postanowiły. Skarżący zdaje się nie dostrzegać, że w niniejszej sprawie strony umowy leasingu przedmiotowego pojazdu zdecydowały o rozdzieleniu skutków obligacyjnego i rzeczowego umowy zobowiązującej do przeniesienia własności. Zgodnie bowiem z § 14 ust. 10 Ogólnych Warunków Leasingu „*[w] przypadku, gdy w wyniku likwidacji przez ubezpieczyciela Szkody Całkowitej, ubezpieczyciel wypłaci Odszkodowanie Ubezpieczeniowe, ale nie przejmie własności pozostałości Przedmiotu Leasingu (uszkodzonego Przedmiotu Leasingu), Korzystający w terminie wskazanym przez Finansującego zobowiązuje się do nabycia pozostałości Przedmiotu Leasingu za cenę netto odpowiadającą*

wartości tych pozostałości określonej przez ubezpieczyciela lub do wskazania osoby trzeciej, która dokona nabycia pozostałości. (...) Własność pozostałości przechodzi na Korzystającego (osobę trzecią) po zapłacie przez Korzystającego (osobę trzecią) kwoty wyszczególnionej w fakturze VAT wystawionej przez Finansującego” (k. 84). Nie budzi zatem wątpliwości, że sąd odwoławczy słusznie eksponuje brak zapłaty ceny przez skazanego. Kwestia ta ma jednak drugorzędne znaczenie, skoro jak wskazano, skazany nigdy nie zaakceptował warunków sprzedaży przedmiotowego pojazdu zaproponowanych przez [...] sp. z o.o., a zatem w ogóle nie doszło do zawarcia umowy sprzedaży pomiędzy tymi stronami.

Reasumując, sąd *ad quem* nie dopuścił się obrazy art. 442 § 3 k.p.k., a przeprowadzona kontrola odwoławcza była rzetelna i spełniała kryteria określone w art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. Z tych też względów, nie stwierdzając bezwzględnych przyczyn odwoławczych, Sąd Najwyższy orzekł o oddaleniu kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Mając powyższe na względzie orzeczono jak w sentencji postanowienia, kosztami postępowania kasacyjnego obciążając skazanego F. K., zgodnie z art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k.

[PGW]

[ms]